
ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ
"ЧЕРОРИЗЕЦ ХРАБЪР"

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ик.н. Георги Кирилов Петков,
директор на Институт за научни изследвания и обучение на докторанти
при Университет по библиотекознание и информационни науки

на дисертационния труд
на **АДАМ ДЖОУЗЕФ МУЖШИНСКИ**

на тема

**ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА НЕДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ
ЗА ПЕРМАНЕНТНО ОБУЧЕНИЕ**

за даване на научната степен „Доктор на науките“,
в професионално направление 3.7. Администрация и управление

Варна * 2017

Становището е възложено на заседание на Научно жури, назначено със заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“. За разработването му ми бяха предоставени по един екземпляр от дисертационния труд, автореферата и автобиографията на докторанта.

Кандидатът за научната степен „Доктор на науките“ е представил всички документи, изискуеми съгласно Закона за развитие на академичния състав в Р България, Правилника за неговото прилагане и правилниците на ВСУ.

Представеният дисертационен труд е завършено научно изследване в което се отстоява разбирането, че всички сфери на функциониране на образователната система са важни, но само оптималната комбинация между тях позволява ефективното изпълнение на конституционното задължение на държавата към гражданите.

За специалистите значимостта на изследвания в дисертационния труд научен проблем е въвн от съмнение. По-важно в случая е, че авторът отделя специално внимание и убедително доказва актуалността на темата и важността на постигнатите резултати.

Актуалността на изследването се определя от липсата на познание за спецификата на процесите в изследваната област. Това е така, поради наличието на два подхода по отношение на образованието за възрастни – единият, който произтича от задължението на държавата да организира обучението за възрастни и да осигурява средствата затова и другият, продиктуван от все по-мощно навлизащите пазарни механизми и свеждащи ролята на държавата до идентифициране целите на образованието за възрастни и осъществяването на контрол върху учебните заведения.

Тенденцията към увеличаване броя на недържавните училища и институции за перманентно обучение, плод на относително лесния режим за вписване в регистъра, се засилва, образователният пазар се разширява и все повече се потвърждава факта, че знанията и квалификацията са станали вид стока.

Този и други подобни факти само доказват необходимостта от теоретично осмисляне на процеса и по-активна намеса на науката в управлението му.

Значимостта на изследването може да бъде оценена като съществена, което се подкрепя от явно изразената нужда от нова историко-теоретична реконструкция на идеите за реализирането на обучение през целия живот и на неговото управление.

От тази гледна точка опитът на автора на дисертационния труд респектира, заслужава уважение и следва да бъде подкрепен.

Проведеното от автора изследване обхваща значими публикации по темата, както и всички отнасящи се до нея актуални документи. Задълбоченият съдържателен анализ на тази информация е позволил на автора да направи ретроспективен анализ на еволюцията на схващанията за управлението и да разкрие спецификата, характеристиките и особеностите на съвременните схващания за управленските процеси в сферата на образованието. На тази основа е синтезиран и научно обоснован концептуален описателно-обяснителен модел на системата от процеси на управлението в контекста на непрекъснатото обучение. Направените в дисертационния труд теоретични обобщения осигуряват част от необходимите научни предпоставки за изработването на методология за конструиране на нова теория в тази научна област.

Достоверността на използваните данни и резултатите от тяхната обработка се потвърждава от направените от автора детайлни описания, сравнения и цитирания. Изложението позволява да се проследят логиката и причинно–следствените връзки на наблюдението, анализа и синтеза, при което не остават съмнения относно достоверността на получените резултати.

Несъмнен успех за автора е изследователския дизайн, който намираме в дисертационния труд. За обект на изследването той е посочил адаптацията на недържавните институции за непрекъснато обучение към динамичните промени на пазара, а за предмет – законовите разпоредби, средствата и формите, които подобряват процеса на адаптация.

Авторът подробно е описал обхвата на дисертационното си изследване и е формулирал неговата цел. Той развива своето изследване при допускането, че ако съществуват ефективни правни регулации, както и управленски и организационни техники, то те ще подобряват качеството на образователните услуги.

Формулирани и решени са следните изследователски задачи, релевантни на дефинираната цел:

1. Анализирана е степента на подготовка на недържавните институции за перманентно обучение за оформяне на настоящата икономическа и организационна ефективност на институцията.

2. Изследвани са механизмите, които увеличават привлекателността на недържавните институции за перманентно обучение на образователния пазар.

3. Разкрити са иновативните форми на организация, които трябва да бъдат разработени и внедрени от операторите, предлагащи непрекъснато обучение.

4. Очертани са стратегическите планове в областта на управлението на институциите за непрекъснато обучение.

5. Разработени са механизмите, които ще увеличат икономическата и организационната ефективност на институциите за непрекъснато обучение.

6. Посочена е маркетинговата дейност, която ще доведе до ефективно управление на учебните заведения.

7. Формулирани са областите от дейности на недържавните институции за непрекъснато обучение, които най-точно определят тяхното ефективно функциониране.

Дисертационният труд съдържа въведение, пет раздела, заключение, списъци на фигурите и таблиците, както и списък на използваната и цитирана литература.

Всяка глава е обособена част от работата. Връзката между главите е осигурена от логиката на изложението и дава цялостна представа за изследването. Изложението се характеризира с яснота, прегледност и последователност. Информационните източници са цитирани коректно. Известните факти и обяснения са резюмирани достатъчно разбираемо и същевременно без излишни детайли. Получените от автора резултати са формулирани като естествено продължение на анализа и синтеза, при което не остава място за съмнения относно достоверността и оригиналността на представения материал.

Приносите в дисертационния труд, могат да бъдат най-общо характеризирани, като: (а) разкриване и доказване на нови страни на съществуваща научна област; (б) получаване на нови знания за съществуваща научна област; (в) създаване на нов теоретичен модел разкриващ архитектурата на управленските процеси в специфичната образователна среда; (г) разкриване на спецификата на процесите на

управление в контекста на образователния бизнес; (д) разработване на концепция за ефикасност и ефективност на иновационните процеси в контекста на образователния бизнес.

Интердисциплинарният характер на темата обуславя използването на системния и ситуационния подходи. С така подобрения методически инструментариум се разкриват различните аспекти на историческото развитие на теорията на управлението. Използваните в дисертационния труд емпирични данни са събрани чрез широко обхватно проучване на библиографски източници, контент-анализ, ситуационен анализ, ретроспективен анализ, сравнителен анализ, функционален анализ, статистически анализ и експертна оценка. Теоретичните изследвания са довели до синтез на модел на управлението като цяло и до разбирането как то се отразява върху развитието на иновационното управление в контекста на образователния бизнес. Избраните подходи и методи на работа осигуряват разнообразна информация и задълбочен поглед върху трансформациите на управлението в рамките на дълъг период от време. Получените резултати са нагледно доказателство за правилността на научната методика и нейния инструментариум. Личният принос на докторанта в разработването и получаването на резултатите в дисертационния труд и авторството му са безспорни.

Публикациите на автора по темата на изследването, шестнадесет на брой, дават цялостна представа за получените резултати и осигуряват необходимата публичност на научните приноси и авторските претенции.

Авторефератът към дисертационния труд е оформен съгласно изискванията на Правилника на ВСУ за прилагане на ЗРАСРБ. В съдържателната си част авторефератът вярно и точно отразява постигнатото в дисертационния труд и изпълнява функциите си

съгласно изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. На него може да се гледа като на самостоятелно научно произведение.

Приемам формулираните приноси на дисертационния труд, шест на брой, така както ги е формулирал авторът.

Практическата полезност на получените в дисертационния труд резултати нагледно се илюстрира от разработения модел. Понататъшното развитие и използване на получените резултати може да се реализира в четири основни направления: провеждане на нови научни изследвания; развитие на създадената методология и нейния инструментариум; използване в учебния процес за подготовка на специалисти; използване за научна оценка на изискванията към структурите, които се занимават с управленска дейност и внедряване на иновации.

В процеса на запознаване със съдържанието на дисертацията бяха формулирани някои критични бележки, които са свързани с пропуски, терминологични неточности и технически грешки. Авторът на дисертационния труд ще бъде запознат с тях в работен порядък. Тяхното отчитане ще му позволи по-точно да схване същността на получените резултати и да постави бъдещите си изследвания на по-прецизна основа. Направените бележки имат рутинен характер. Те не намаляват достойнствата на представения дисертационен труд и не влияят върху получените научни приноси. Това дава основание тези бележки да не се описват в настоящата рецензия.

Към докторанта може да се отправи препоръка за продължаване на работата по темата на дисертационния труд, което ще създаде условия за разширяване на практическата реализация на получените резултати и тяхното по-широко използване от други изследователи.

Цялостната картина на получените в дисертационния труд резултати позволява да бъдат направени следните обобщаващи изводи:

- Трудът е актуално и значимо самостоятелно научно изследване, в което са получени научни и научно–приложни резултати от съществен интерес.

- Разработена е конкретна методология за изследване и получаване на нови знания във важна за социалната практика област.

- Работата доказва зрелостта на нейния автор като учен–изследовател, който е навлязъл дълбоко в научната тематика и е доказал че има знанията и уменията които се изискват за присъждането на научната степен „доктор на науките“.

- Разкритата процедура за придобиване на научната степен „доктор на науките“ отговаря на изискванията, предвидени от ЗРАСРБ и на ППЗРАСРБ.

- В представения дисертационен труд се съдържат предвидените в чл.6 (3) на ЗРАСРБ и в чл.27 (1) от ППЗРАСРБ научно–приложни резултати, които са принос в науката. Те доказват, че докторантът има задълбочени знания в областта на организацията и управлението.

Въз основа на положителните ми оценки за професионално изпълненото дисертационно изследване и посочените научни приноси предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват да се даде на Адам Джоузеф Мужшински научната степен „доктор на науките“.

Рецензент: проф. д.ик.н. _____

Георги Петков

София, 22 юли 2017 г.